

ЗЕМУНСКИ ГЛАСНИК.

Земунски Гласник излази Недељом у јутру. Цена му је годишња 5 форишти у банкнотама заједно с поштарином или достављањем у кућу. За предбројнице у Србији стаче лист овај дукат цесарски с поштарином. За Босну, Херцеговину и Стару Србију 60 гроша турских, ван турске поштарине, коју предбројници сами излажу плаћати.

Број 3.

Предмату на Земунски Гласник прима из Аустрије Сопронова печатња у Земуну, из Београда и унутрашње Србије г. Велимир Валовић у Београду. Предбројнице из Босне, Херцеговине и Старе Србије предброје се у изданим гласима код управе вилајетске печатње у Сарајеву. Без новаца никакве се не уважавају у наручбине.

Пословни ред општинског већа.

О овом предмету више пута провзборисмо у овом листу. Он је и на дневном реду варошке општине, која је изабрала одбор, да га изради. Није нам познато, да ли је он свој посао већ отпочео, само знамо то, да нам је пословни ред при општинском већању по све нуждан, јер у њему налазимо једино сретство, да се демагогичној страсти, која одузелена мах у нашем општинском животу, на пут стане. То посведочи немили привор у општинској седници коме смо сведоци били толико пута на и оиомад опет. Узрок је овом не реду најпоглавитији тај, што досад не беше пословног реда.

Ми вођени чувством и жељом бољег напретка, слоге и љубави суграђана, предлажемо овај пројект пословног реда, и позивамо да би мњење своје и други о томе дали, а ми сваком оваквом радо ћемо места у нашем листу, који је поглавито унапређењу општинског живота у нас посвећен, отворити.

Ево то је наш пројект пословног реда за општинско веће.

§ 1. Председник опредељује рок кад се саветовање општинског већа обдржавати има, и окружницом позива се у име његово сваки члан поименце на три дана пре опредељеног рока за саветовање.

§ 2. Ако најмање пет чланова од општ. већа председнику са разлогом мотивирају потребу саветовања представе или писмено или усмено, то председник општинску скупштину сазвати има.

§ 3. Сваком члану спада у дужност подисом имена свога на позивници долазак обзнанити, или препозу доласка свог означити.

§ 4. У позивници имају се сви предмети на дневном реду стојећи навести, о којима се има у предстојећем општинском већу саветовати.

§ 5. Ако који члан има осим оних на дневном реду стојећих предмета, какав предлог ставити, то је он дужан писмено или усмено своје мњење од два члана општинског већа подкрепљен предлог пре почетка саветовања председнику поднети, који ће сакупљеним члановима овај предлог обзнанити, а већина решава, хоће ли се овај предлог у претрес узети и о њему закључак донети.

Овакови предлози имају се тек после оних на дневном реду стојећих предмета у саветовање узети.

§ 6. Председник отвори скупштину са означењем предмета на дневном реду стојећи, предлаже по реду предмете, о којима се саветовати и закључак донети има.

§ 7. Докле се о предмету једном за саветовање предложеном не сврше разлагања и о њему закључак не донесе, дотле се не може други на реду стојећи предмет у претрес узети.

§ 8. Ради обдржавања парламентарног реда има се у првој скупштини наредник, који је уједно и члан општинског већа, већином гласова изабрати на једну годину дана.

§ 9. У дужност наредника спада, да председника у обдржавању реда подпомаже. Њему се говорници означењем имена свога на цедуљи или усменом изјавом пријавити имају, и њему у дужност спада да о томе настоји, да сваки по реду, како се пријавио буде говорити има.

§ 10. Ако би који говорник у течају беседе своје од предмета за саветовање опредељеног удалио се и сасвим на други предмет прешао или личности умешао у говору, има га одма председник на ред опоменути, а одма за тим, ако не би одустао, реч му одузети има.

§ 11. Известитељ предлога, по чем на ред саветовања дође има разлоге дати скупштини, било о целом предлогу у опште, било о појединим тачкама његовим.

§ 12. Сваки члан већа има право против предлога или за предлог говорити, по оном реду, по ком се пријави.

§ 13. О једном и истом предмету ни један члан нема права више од једанпут говорити.

§ 14. Само известитељ и онај члан, који би битну какву промену предлога у својој расправи захтевао, могу пре него се гласање започне, закључујући расправу, по други пут говорити.

§ 15. Битна промена о саветујућем се предмету има се или писменим нацртом удесити и председнику поднети, или усмено представити.

§ 16. Гласање било о првобитном предмету, било о каквој битној промени истога одређује председник.

§ 17. Гласање има бити јавно. Ако би већина чланова захтевала може исто и балотањем бити.

§ 18. Председник ставља скупштини предлоге за гласање удешене и изриче одлуку већином гласова примљену.

§ 19. Како буде закључак изречен од председника, онда се о том предмету у истој скупштини не може више расправити.

§ 20. Ако би са донешеним закључком општинског већа неки чланови незадовољни били, то им се неукрађује посебни од њих подписани предлог председнику предати, али тај предлог не може више предметом расправе бити.

§ 21. У свакој седници има перовођа записник водити, у њему само закључке навести и означити, каква је већина уз њих пристала и да ли је мањина посебни предлог поднела.

§ 23. Сваки записник има председник, перовођа и три присутна члана од општинског већа подписати.

Изјава.

Опуномоћени смо од г. писца „Писма на шетача“, штампано у другом броју „Зем. Гласника“ од 10. Новембра о. г., да објавимо, да у реченом чланку, где је говор о 12 хвати дрва, никог другог осим г. првог варошког Претставника мислио није.

Ово јављамо на зактевање.

У Земуну, 16. Новембра 1868.

Уредништво „Зем. Гласника.“

ДОМАЋЕ И СТРАНЕ ВЕСТИ.

Земун. На састанку, што ономад у Четвртак имадоше наши варошки заступници с тога, да се у јавној седници обнародује нови царски рескрипт од 10. Августа о. г., закључено је, да се други дан црквена општина скупи у школској дворани ради нужних припрема за изборе. Она се је доиста састала, у Петак, но тако је мало чланова дошло да се није ништа друго предузимало, осим што су свештеници умољени, да за осам дана саставе спискове о бирачима и о онима, који могу бити изабрани.

У последњој седници општинског већа опет је било онаквих појава, којих морамо да се стидимо, и којима ни у последњој крчми не би било места, а камо ли у седници варошког заступништва. Жалити се морамо и на председништво, што оно не показује већу енергију према опаквим непристојним изјавама неких познатих страсних лица, која као да су избиравали општине седнице на то, да ту своје недостојанствено понашање и страст показују.

(Општинско веће 14. Новембра.) Овај пут беше варошко заступништво поглавито с тога сазвало, да саслуша царски рескрипт, с којим се уведе ново устројство епископско-школске општине у Границу. Стога и дођоше на састанак пречасни г. прота А. Живановић, г. парох Суботић, г. мајор Јовановић г. др. Радојчић као и друге особе, које нису чланови општинског већа. Преседник беше г. Градоначелник, но почасно преседниково место заузимао је г. протопресвитер. Перовођа и извештач био је варошки адјункт г. Орељ. Општинара било је осамнајест. Седница се одпочела у пол десет часова.

Г. Градоначелник отворивши седницу, спомиње у краткој главној предмет седнице, т. ј. горечени царски рескрипт, који ће по налогу више власти идуће године у живот ступити. Но пре него што ће се прочитати, вели, има још неке мање важне предмете да саопшти општинском већу.

Директор народних школа г. Димић није одобрио избор општине за нову учитељицу, већ препоручује другу, о којој у својој релацији што може бити добро говори препоручујући је на управе

местоучитељице. После тога јавио је општинарима, да у варошкој болници ваља неке потребне ствари набавити. Том приликом рече и то, да се сад ту много њих лече од сифилистичне болести. То потврди и први варошки преставник, који се, рече, лично уверио о тој великој неповољности, што варош мора о свом трошку такве жентурине да лечи. Он је тог мњења, да то не спада у дужности општине. На то ће приметити општинар г. Ивић, да је то баш у интересу вароши да се такви белесници налазе у болници, а не у вароши, где би били узрок да се та болест још већма распространи и да се још више њих отрују. Ваљало би, рече, да полиција строжије пази, да се такве жентурине не налазе по приватним квартирима и да се не скитају ноћу по сокаци. После десет сахата, која се год слушкиња на сокаку нађе, а не може доказати да је куда послата, ваљало би под затвор ставити. На тај начин могло би се, вели, колико толико том алу доскочити. И епископ г. доктор Радојчић дао је своје мњење о том предмету; и он тврди, да се од године дана та болест јако распрострањује, а то откад те жентурине нису под лекарско-полицайним надзором.

Г. Градоначелник на то рече, да се сад у Бечу о томе ради, да те тај предмет регулише. Но за сад не постоји о томе никакав закон, шта више, постојеће наредбе забрањују такве јавне домове, дакле не може их власт дозволити. — Пошто је г. први варошки преставник приметио, да и у обзир на занатлијске раденике требало би бољи ред завести, т. ј. да им се одузме прилика да тумарају сву ноћ из механе у механу, те понедељником нису кадри вршити свој посао, пређе се на други предмет.

Г. варошки адјункт Орељ прочита писмо земалске власти, којим она пропрати нови црквено-општински устав и које налаже, да исти одмах с почетком идуће године у живот ступити има. На то прочита г. доктор Радојчић, умољен од г. Градоначелника, из царског рескрипта она места, која се на будуће општинско уређење односе, и која је исти господин прочитао тачку по тачку. (Види то на другом месту овога листа.)

То читање устава трајало је подуже време. С тога је ваљало општинар г. парох Савић предложио, да се то сад не чини, јер као чиста српска ствар читаће се цело и онако у црквеној општини. Но господин Градоначелник на то одговори, да је то царски закон и власт је дужна да га публикује, а почем га на други начин обнародовати не може, то треба да се у јавној седници варошког заступништва прочита. И тако се прочита глава прва и друга новог устава тачка по тачку. Том приликом наишло се и на неке разлике између српског текста и немачког званичног превода. Кад се ти одсеци новог устава прочитају, већало се како ће се исти завести. Ту се изроди жива дебата. Неки су били за то, да православни чланови варошког заступништва, који сачињаваху досадашњу православну општину, предузму нужне припреме ради избора општинара. Други пак хтедоше да се тај посао повери једном одбору од неколико лица. Најпосле се решило да се досадашња црквена општина у Петак по подне у школској дворани састане и ту да предузме све, што је нужно.

Општинар г. Савић опом приликом рече: Господин Градоначелниче будите добри да господину ђенералу изјавите дубоку захвалност народа српског за овај најновији знак царске милости, с којим је Њ. В. верност народа српског наградио. За свету своју дужност, вели, држим, да те осећаје изјавим, молећи, да их г. ђенерал пресветломе владочи доиста изволи. Ми пак, што смо овде искупили, треба такође нашим осећајима захвалности израз да дамо, за то; Живео наш пресветли цар!

Том усклику одаваше се сви присутствуюћи. Г. мајор Петар Јовановић по том примети г. па-

роху Савићу, да овај не може у име народа српског, него само у своје име, у име свештеника да говори, који су тим законом добили. На то ће речи г. парох Савић: Кад је свештеницима добро, то је и народу добро.

С тим предметом требало би да се седница закључи. Но први варошки претставник г. Коста А. Петровић устане и рече од прилике ово: Допустите ми господо, да ја још коју прословим. У последњем броју „Земунског Гласника“ налази се увреда направљена нашем општељубљеном и поштованом г. Градоначелнику, коју је неки неиманован у исти лист послао. Ми пак почитујемо нашег г. Градоначелника, који је по нас и по нашу варош заслуге стекао, а не да га вређамо. Ето видите како ваља честитог градоначелника, рече, поштовати. (При тим речима извади из џепа један лист, из кога почне нешто читати, но морао је престати са читањем с тога, као што рече, што нема код себе наочари. Тај лист беше „Fremden-Blatt“ где јавља за смрт бечког градоначелника Зелника). С тога он предложи, рече даље, да писцу тог чланка изрекнемо презрење варошког заступништва.

Општинар г. др. Миланковић одговоривши првом варошком претставнику рече: Пре него што изрекнемо такву пресуду, треба да питамо зашто; јер наведено место у том чланку не може да се односи на г. Градоначелника. Ту је реч о „једном“, т. ј. неком од отаца вароши, а не о „оцу“ вароши. Ако се пак који други нађе тим чланком увређен, тај нека се потужи суду, па ако је писац крив, биће осуђен.

„За овако што није суд, јер суд је само за поштене људе, а писцу тог чланка треба да суди домајстор“, реплицирао је г. К. А. Петровић, који остаје при томе, да варошко заступништво писцу своје презрење изрекне. Тога мњења беше и општинар г. Савић, који рече, да се таквим чланцима хоће да се заваде Срби са влашћу, коју они поштују. Но најкешње се изразио против писца општинар г. Најић. (Он се ту служио речима, које све не можемо саопштити бојећи се, да достојанство општинског већа не вређамо.) Међу осталом рекао је: „Да вам кажем шта то значи „Nachteile“, који је потпис на ономе чланку. Савуљага је ноћна тица уз то још и грабљива, која не види што је светло, већ по мраку тумара. Ми је видимо, где она најрадије око општине касе, око штедионице, око пољоделског друштва, свуда тамо лети, где се што заграбити може.“ У том тону и тако је гласно говорио, да је напоследку промукао, те је усљед тога г. Градоначелник могао да дође до речи. Овај рече, да га је уредник „Зем. Гласника“ уверавао, да се речено место у том листу на њега не односи, и да ће исти то у идућем листу јавно посведочити.

Било је ту још жестоких речи о том предмету, но општинари осећавише један по један дворану, и тако се прекине дебата. Најпре су отишли, и то одмах како су чули били, шта је г. Градоначелник паговорио, општинари г.г. Најић, Савић и Петровић.

О местним црквеним општинама.

(Наставак.)

§ 17. Односна већина гласова одлучује; ако ли су пак гласови на једнако располовени, то онда коцка одлучује будућег скуштинара.

§ 18. По свршеном избору оглашује одма председник изабране скуштинаре; приговори против начина избора, или против изабраних лица, могу се само за 8 дана, од дана избора рачуњајући, примати, које одбор решава.

§ 19. Скуштинари бирају се на 6 година. Сваке друге године изступа их, изузимајући оне, који су у одбору, једна трећина. Прве две трећине изступајућих одређује коцка, последња само по себи изступа. Таким начином поставља празна места попуњавају се у праву сваке две године у месецу Јануару. Ако ли се пак које место населе-

вем, смрћу, оставном, набором у одбор, губитком својства зато, или искључењем узпразни, то се онда место такво има поднети у идућој скупштини.

§ 20. Црквена скупштина бира из средине своје себи председника, поред кога с десне стране у скупштини има почесто место парох, ако неби он сам на прост позив скупштине (то јест, без сваке кандидације) за председника изабран био.

Тако исто бира скупштина и подпредседника из средине своје.

Она бира и перовођу из средине или изван ове.

§ 21. Скупштина се редовно држи сваке године месеца Марта и месеца Октобра; но председник може по потреби ванредно, усљед закључења местног одбора, скупштину сазвати, и има свагда о том епарх. консисторију известити.

§ 22. Дан скупштине заједно са предметима, који ће на скупштини у претрес доћи, има се чрез пароха у цркви после службе божије скупштинарима на 8 дана напред објавити; а по околностима места, и другим обичајеним начином.

§ 23. У делокруг местне црквене скупштине спада:

а) Избор одборника.

б) Уплив при постављању ђакона, системизованих српских помоћника пароха, учитеља и учитељки.

в) Скупштина установљава плате црквеношколских званичника и служитеља.

г) Решења у случајевима, кад се субстанција општинског добра мења, из капитала набавља или продаје, као и то да се збрињу потраживања сумњелица, и која се истерати не могу, све пак са предходним одобрењем епарх. консисторије.

Продаја добра бива редовно путем јавне лиценције.

д) Определује начин, како да се капитали на прилод издају, и поставља условија, под којима да се добра под зајам и закуп издају.

Сигурност за дане у зајам капиталне има бити пушларна; издавања пак под најам и закуп могу бити на 6 година, и то путем јавне лиценције.

Друга издавања зависе од дозвољења епарх. консисторије.

е) Закључује, да се парница каква води, или да се од ње одустане; решава о умостности и условија поравнања у парницама; поставља право-бранитеље или стално, или за поједине парнице, и разрешује у кругу своје учињене уговоре.

ж) Саветује се о средствима за подмирење црквено-школских потреба; одређује по нужди у ту целз прирез, и определује кључ, по ком ће се прирез расположити, или чини зајам.

Дозвољење зајма, у колико би пол годишњи приход прешао, зависи од епарх. консисторије. За прирез има се путем епарх. консисторије дозвољење политичке земаљске власти измолити.

з) Располаже са редовним приходом својим из добара и општинског приреза, и са ванредним доходима на црквено-школске цели, и по томе предрачуни годишњег расхода и границама годишњег прихода на предлог местног црквеног одбора утврђује и подноси епарх. консисторији на знање; оправљања пак, која се подмити не могу из редовног прихода, као и сваколика издања зависе од предходног дозвољења епарх. консисторије.

и) Рачуна црквеног одбора прегледа, и епарх. консисторија са исправама ради даљег прегледања подноси; приликом пак прегледања рачуна настојава, да се накнаде рачунске и активне рештације најдуже за годину дана утерају.

ј) Довноси у границама закона и ових наредба местни штатут за себе, који одговара местним околностима и потребама, и у томе поставља ближа правила о пословима, који су појединим њеним органима поверени.

Штатути ови имају се предходно на одобрење поднети епарх. консисторији.

Сви остали предмету, који се не тичу непосредно цркве и школе, искључује се безусловно од расправљању у црквеној скупштини.

— Ономад у Петак приспели су овде са пештанском лађом господин Панта Јовановић, српски министар финансије и пензионирани министар просвете г. Д. Црнобарац. Они пређоше после подне са месном лађом у Београд.

— Из Ст. Пазова добили смо овај допис: У Недељу инсталовао се овде протестански свештеник г. Раје за пастора старо-пазовачког. Владин комесар беше наш кумпанијски старешина г. капетан Шарунац, а од стране духовне (протестанске) власти била је та функција евангеличком пастору новосадском поверена, с којим су још два протестанска свештеника дошла, као што то чинише и други гости из околине. Дошао је и митровачки прота г. Урош Милутиновић. Богомоља и инсталациони акат по пропису предузело се у цркви евангеличкој, и том приликом чуше се први пут звуци нове оргуље, што ју је општина за 1800 форината ту скоро набавила. После цркве искупише се гости у парохијалном дому на ручку, и ту се чуло више лепих здравица, међу којима је г. митровачки прота једну и на српском језику говорио. Он ту рече, како је то лено и у духу правога хришћанства, што су се ту стекли људи разне народности и верозакона, да у међусобној љубави проведу светковину, која је важна и узвишена. Свештенички чин посвећен је највећим интересима љутства, који најсветије дужност има да врши, а узвишена целз је једна иста, ма он био које му драго хришћанске цркве. Ово је од прилике, што сам запамтио из здравице г. проте, но било је ту, као што рекох, још и других лепих здравица. Свечани дан закључи се с вечерпом игранком, на којој свираше један део митровачке војне банде. Доведоше их ваљада зато још благовремено, да не би прошли као са оним „кренцхеном“ за који сам вам јавио, да се играчи морадоше задовољити са свирањем месних вештака. Но и за ову светковину морао се у последњи час програм мењати. Родољубиви један земунски трговац обећо је, да ће довести земунску српску певачку задругу и једног чувеног вештака на виолини из Београда. Но задату реч своју није одржо, јер нити ону нити овог не имадо-

смо прилике чути. Говори се зато, што у онај дан беше у Земуну беседа, те друштво није могло овамо доћи, усљед тога остадо смо без концерта. — За друго шта немам да вам јавим одавде. Читам у „Гласнику“ како је отешћано куповање кукуруза, што продуценти са садашњом ценом нису задовољни. Речени земунски трговац, који се од неког времена овде бави ради куповања кукуруза, досад једва је могао неколико хиљада ока да купи, и ако хоће, као што рече, један милион ока да купи.

— Из Београда не добисмо ове недеље допис од редовног нашег дописника. Са друге стране јављено нам је пак, да последњи број „Гласника“ од 10. о. м. до јуче у Суботу још није био раздат. Је ли га је цензура српска зауставила или је томе други какав узрок, не знамо. Добро би било, да нам јаве, ако се који број не пропушта, бар да знамо, на чему смо.

— Прошле Среде беше ванредна скупштина новосадске варошке општине, у којој је краљ. повереник г. Аст под својим председништвом министарску наредбу од 17. Нов. п. р., којом се укида избор досадашњих општинара и наређује нова рештаурација, магистратски частници остављају се у својим службама док се општина изабере па ће се онда и они подврћи рештаурацији. Повереник ће за време пописа пазити на ред и контролу водити око пописа да нико нема уплива на избор.

— Јављено је, да су седнице делегације у Пешти отворене где се сад претреса буџет државни. Дошли су ту и хрватски депутирци. — У угарском сабору кад се дебатовало о томе, да мађарском позоришту у Пешти даје помоћ од 54.000 форината годишње, искао је посланик саборски г. Милош Димитријевић да се и српском народном позоришту да 5000 годишње. Деак био је против томе, јер свима се народима у Угарској не може се дати, рече, то ваља по правди брисати и ону суму из буџета за мађарски театор. Неки су пак посланици хтели одобрити „новосадском позоришту“ тих 5000 форината, али народном никако. Тако се одбио предлог г. Милоша Димитријевића. — Дебата о народности почета је у пештанском сабору. Том приликом говорено слово од г. Ђорђа Стратимировића у кориет својих сународника, веле једно

нем. новине, велику је пажњу на се обратио.

— Из Београда јавља „Србија“ ово: Ових дана био је овде деловодни директор угарске живот осигуравајуће банке „Хаза“, па је, као што чујемо предао дотичном министарству молбеницу за дозволење да може радити и у Србији са осигурањем живота. Том приликом нужно је, као властник друштва, да положи довољну кауцију, која ће осигурајућој публици за сигурност служити и подвргнуо је друштво, у погледу његовог овдашњег посла спрским законима. Као што се даље чује, биће генерални агенат овог друштва за Србију оvd. банкер Живко Карабиберовић а друштвена канцеларија је већ у главној чаршији отворена. — У прошли Уторник походила је Његова Светлост наш млади кнез Милан народну библиотеку и музеј. С њиме беху и двојица г. г. намесника. На уласку дочекао га је и поздравио г. министар просвете и црквених послова. На поласку изразила је Њ. Св. г. Шафарику библиотекарку своју повољност, што је све у лепом реду, а тако исто и наду, да ће тај завод и боље још цветати. Пред в. школом су га поздравили ђаци са усклицима „живео!“ — На Ваведеније, 21. Новембра биће у свима црквама и у свима манастирима полгодишњи парастос блажено покојном кнезу Михајилу.

— У целој Угарској свршени су избори депутираца за јеврејски конгрес, који ће се скоро састати у Пешти ради уређења школске и општинске ствари Јевреја у Угарској. Колико се зна, либерална партија међу Јеврејима понајвише је своје људе протурала. Карактеристично је при том то што је чувени сегедински равија г. др. Лев својим једноверцима препоручио, да свештенике не бирају.

— Румунски сабор отворен је 15. о. м. у своме говору беше кнез Карло више пута усклицима прекинут. По бечким листовима дао је министар Братиано оставку. Кополничано позват је од кнеза, да састави ново министарство. На једној американској лађи донешено је из Одесе у Галац 150 центи барута.

— Са острва Крита јављају за нове бојеве и победе усташа, којима ошет долази помоћ из Грчке. Прошле Недеље пошао је из Атине за у Крит пуковник Петропулаћи са неколико стотина својевољника и два брдска топа. Кад је његова чета

оставила Атину, они узеше пут кроз улице, где је стан турскоме посланику и поред овога куће прођоше са бандом и барјаком. До који дан одлазиће у Крит и пуковник Коронос са 1000 својевољника.

— Талијански сабор отворен је 15. о. м. у Флоренцу. Мари је изабран за председника сабора. Одмах се чуло тешке тужбе против папине владе због смртних пресуда, које су извршене сад скоро у Риму над више њих политичних криваца, и за које се надало, да ће их Папа помиловати.

— У Енглеској предузимају се сада избори за парламент. Досад су либералци највише својих људи бирани. Биће их много више у новом сабору, него колико их је у претходном било. — Давнашња распра измеђ Енглеске и Америке због лађе „Аламбе“ изравњена је. Пре неки дан потписаше министар енглески и американски посланик у Лондону погодбени акат.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

Беч. 16. Новембра. (Телеграм.) Банатско шенице у Бечу: 86|89-фунт. по 4.70, 88-фунт. по 4.90; у Буру: моринске шенице 87-фунт. по 4.45, батке 84|89-фунт. по 4.20; шопренске шенице у Лапцедорау 87|88-фунт. по 4.75. Угарске ражи у Бечу: 82-фунт. по 3.60. Словачког јечма 71-фунт. по 3.50 аустријског 69-фунт. по 2.70, шопренског 71-фунт. по 3.20, све у Бечу. Угарске зоби, транзит, нове робе, 45-фунт. по 1.90, 48-фунт. по 2.06; старе робе, 47-фунт. по 2.20. — Промет у шеници 20,000 мерова.

Стање воде Саве.

Код Земун:

У Суботу 16. Новембра: 3 ст. 5 пал. над нул. Кишов.

„ Недељу 17. Новембра: 3 ст. 1 пал. над нул. Кишов.

Код Митровице:

У Суботу 16. Новембра: 4 ст. 0 пал. над нул. Кишов.

„ Недељу 17. Новембра: 4 ст. 9 пал. над нул. Кишов.

Код Сисака:

У Суботу 16. Новембра: 3 ст. 5 пал. над нул. Суво.

„ Недељу 17. Новембра: 4 ст. 11 пал. над нул. Кишов.

м Земун. 16. Новембра. Овај нечувени плод кукуруза, са којим благослови Бог ове године све наше крајеве, дао је повода свакојаким комбинацијама трговаца. „Биће га и по два форинта,“ рекоше неки, „јер сељаци неће знати куда ићи, толико га има.“ Други пак рекоше, да ће се морати ипак до три форинта плаћати, али скупље не. Но одма после брања почеше плаћати 3.30—50 и кад је „Гласник“ јавио, да ће се морати и четири форинта плаћати, неким то не беше право. Не траја дуго а два су свињарека трговца почели плаћати четири форинта сто ока и овима пребацише то, рекавши им, да они без нужде дижу цену.

Шпекуланти иетина престадоше куповати по ту цену, али не имадоше ни шта да купују, кад продуценти, чувши за ниску цену, изосташе са довозима, а многи од њих почеше га крунити. То чинише не само с тога, што је кукуруз ове године ванредно сув, него с тога, што је зрно врло издашно, те профитирају двадесет и пет на сто кад га окруженог продају. Оригинално је, како они тај добит доказују, што имадосмо прилике ових дана видети. Ово дана продата је партија од 25.000 ока окруженог кукуруза, а то без обична два процента радаша, сечено, по четир форинта. Откад се та цена плаћа довози су прилични на нашој нујаци, којих пре скоро никако нији било. Та сељани су сад побчани па почеше и сами да шпекулирају, за то перадо дају ни стоку. За пар мршави двогодишњи свиња плаћају им 45—50, а за трогодишњи 60 форината.

За друге врсте хране нема се шта јављати, јер је промет сасвим незнатан. И наше се вино сад слабо тражи, а имч га још прилично за продају. Цена му је 3 фор. до 3.50. Велику оскудицу трпимо у дрвима. Хватови су са свим празни и што каткад по која дерегица са дрвима дође, то се за час разграби. За хват мишлинга плаћа се седам форинти. Свет се нада да ће још доћи дрва, неки пак тврде, да то не ће бити. Уз то још као што чујемо, не дају се више цедуље за дрва у купиновачкој шуми. То нису најбољи изгледи за ову зиму.

Од три дана поцуетило је време и киша пада. Од Пеште чак до Мохача било је леда на Дунаву, а последњи пештански брод, који је у Среду за у Земун из Пеште пошао кад је близо Баје био, хтео је да потражи зимниште, и само на енергичну молбу путника, борећи се са ледом и неку штету претрпавши доплови до Мохача. Ту је дочекао телеграм из Пеште лађу, који јави да је време са свим попустило и кишно настало. Од Мохача на ниже нигде није леда било. За то се још једнако еспани примају за пошљање како овде за горе, тако и у Пешти за доле.

Земун. Прошле недеље ове теретне просте лађе прођоше Савоушке за Сисак. Лађа Антала Фарого са 2500 мерова жита; лађа Браће Крајца са 5500 мерова жита; Брика и Брајтнера са 8100 мерова жита; лађа Дрегељ Ингвина са 4450 мерова жита и 3754 мерова јечма; лађа Исидора Силберера са 3600 мер. жита; лађа Браће III терга са 4094 мерова жита; лађа Јосифа Лучића са 4000 мерова жита.

Београд. 16. Новембра. (о. д.) У дућанској радњи престада је до-

садашња живост. Највећма попустише болтацијске и бакалске, а гвозђарска и брашнарска још једнако прилично пролази. Но са свим слаба, управо никаква је житарска радња, бар у колико се то тиче шенице, за коју нико и не пита, и ако се ове недеље један шлеп за Пешту товарило. Цена храни ова је: Житу 68—70, ражи 52—53, јечму 54—55, зоби 48—50, старом кукурузу 54, новоме 48 гроша 100 ока. По унутрашњости Србије купују кукуруз за шпекулацију по 44—45 гроша 100 ока.

Од земаљских производа ове недеље само јареће коже добро пролазише, а највише има од продукта овчијих кожа маторих и шљива на пијаци. За ове вам могу цене земаљских производима да јавим. Праној вуни је цена 12—14 гроша ока; кожама овчијим маторим 24—25, саланским 26, сељачким пак 23—24 гроша пар. Козије коже по 23, саманско по 26—28, сељачке по 20 до 22. Јагњеће по 20—21, а јареће по 19—20, кавлаке пак плаћаху по 14 гроша пар. — Масти је цена 7

гроша ока, а знатно је скочио лој, који се плаћа 8—8¼ гроша. Орасима је цена 44—46 пара ока, шишаркама пак иста је цена као и прошле недеље; тако и воску, меду и шљивама.

Новчана радња ове недеље не показује никакву особитост. Дисконт бечким добрим меницама исти је као и пре. Дукати за цванцике мењају се по 56 гр. 10 пара, за рубље по 60 гр. 12 пара, за банке по 5 флор. 52 новчића. Што је синоћ дукатима курс за банке са 5 новчића скочио изненадило је наше трговце, но ја још нисам за узрок томе знатноме скакању чуо.

Занати прилично добре послове раде, само да имају доста помоћника. Најбоље сад раде рабације, јер у свој Србији јако се осећа оскудица у подвозним сретствима. (Како стоји са кондотом? Хоће ли ступити у живот или неће? Где запиње? У.)

У Пожаревцу пала је једна тамошња трговачка кућа. 85.000 форината износи пасивна сума, а као што чујем, нема ни потпуних 5000 форината активности. Највећу штету

претрпиће отуда једна српска трстанска кућа.

До који дан изаћи ће нова ђумручка тарифа, о којој сам вам више пута писао, да је ради једна комисија. И за ту вам новост могу јавити, да је подунавско друштво предало прошњу нашој влади, где тражи, да му се по свима српским штацијама, па и на београдској обали, дају плацеви за станице и магазе. Као што чујем, дозволиће му се то под условима. Дунавско друштво хоће на пролеће овде да подигне главну агенцију, под којом ће бити све друге његове агенције на српској и босанској страни. Дунавско друштво ради и на томе, да се корито Мораве очисти, с чиме ће се зацело на лето почети, како то стање воде дозволи.

Госп. Стевча Михајловић, тотор Његове Светлости кнеза, отпутовао је заједно са г. Костом витез Хадјом у Влашку, да тамо неке парничарске послове доведе у ред, што остадоше не изравњени још од смрти кнежевог оца.

Седмични преглед курса на бечкој берзи.

	11.	12.	13.	14.	15.	16.
Н о в е м б р а						
Дукат цесарски	5.51 ¹ / ₂	5.52 ¹ / ₂	5.53	5.55	5.59 ¹ / ₂	5.59
Сребро	115.25	115.65	115.75	116.—	117.—	117.—
5% металици	58.90	58.80	58.80	59.—	58.90	58.60
Ови с кам. мај—повем.	59.70	59.50	59.70	60.20	60.60	60.10
5% народни зајам	64.15	64.15	64.10	64.20	64.90	64.10
Акције народне банке	680.—	687.—	687.—	686.—	614.—	682.—
" кред. завода	233.40	233.30	233.40	240.30	283.20	238.20
Ловови 1860. године	90.40	90.30	90.80	91.—	91.80	90.80
Лондон	117.—	117.65	117.70	118.15	118.80	118.30

Пловидба местне лађе до 21. Децембра.

Из Земуна у Београд, у 8 сахата у јутру.
 Из Београда у Земун, у 8 и по сахата у јутру.
 Из Земуна у Београд и Панчево, у 9 сахата у јутру.
 Из Панчева у Београд и Земун, у 12 сахата у подне.
 Из Земуна у Београд, у 3 сахата после подне.
 Из Београда у Земун, у 3 и по сахата после подне.

ОПШТА РУБРИКА.

Уредништво не одговара за чланке, који се печатају под овом рубриком.

(Припослато.)

И з ј а в а.

Поводом подлог нападања г. М. Пајића у последњој седници варошког заступништва на мене, као њему добро познатог писца „Писма на шетача“, налазим за своју дужност, следећа два мени издата писма јавности да предам, да поштени моји суграђани увиде, са каквим неваљалим оружјем тај човек на мене напада.

У Земуну, 17. Новембра 1868.

М. Ивић.

I.

Res. Nro. 153. Magistrats-Präsidentium.
 An den Herrn Militär-Grenz-Advokaten Mate
 Zvić, Wohlgeboren! in Loco.

Ueber Ihre Eingabe vom Heutigen wird Unser Wohlgeboren erwidert, daß nach dem einge-

sehen Gemeinde-Cassa-Journal dieselben außer eines im Monate April 1868 erhaltenen Betrages pr 50 fl. ö. W. für das Verwaltungsjahr 1868 und überhaupt seit Ihrer Resignation auf das als Gemeindevanwalt bezogene Honorar aus der hiesigen Gemeinde-Cassa gar kein Geld bezogen haben.

Was hingegen den landwirthschaftlichen Verein anbelangt, so sind zu diesem überhaupt noch von keiner Seite Beiträge eingeflossen, daher in natürlicher Consequenz aus demselben auch Niemand bis nun ein Geld erhalten konnte.

Semlin, am 25. November. 1868.

Vach, Major
 Bürgermeister.

II.

Господину М. Ивићу правобранитељу у месту.

На Ваше захтевање изјављујемо ми потписати у име Штедионице, да Ви за Ваш досадашњи труд при израђивању и превађању штедионички правила и за друге у корист Штедионице учињене послове и писма, исто тако и за Ваше у корист штедио-

нице у Бечу проведено време никакве награде добили а ни тражили нисте.

Што поједине партаје Вами за послове плаћају, које Ви у њихову корист радите, то сте Ви на таксу од Одбора штедионичког прописану обавезани, и још се нико до данас потужио није, да је Вами преко таксе што платио.

За заседања при цензурирању опредељена је награда из узрока, што у Вашем отсуству у смислу наших правила Вас један судица овдашњег магистратског суда заступа, и награду увек онај добије, који при цензури присуствује.

Примите уверење високог поштовања.

У Земуну, 16. Новембра 1868.

У име Земунске Штедионице:

В. Васиљевић, А. Д. Јовановић,
 председник. управитељ.

Zur Abwehr.

Das in der letzten Nummer des „Glasnik“ veröffentlichte „Sendschreiben an den Setac“ hat unter einer bekannten Clique eine arge Wirkung hervorgebracht, gleich jener welche entsteht, wenn man plötzlich mit dem Lichte zwischen das Un-

gezierer hineinfahrt, das finstere Orte in unreinlichen Wohnungen aufzusuchen pflegt. Ungeachtet dessen wäre das für mich keine Veranlassung, gegenwärtige Abwehr zu schreiben, wenn nicht die Angegriffenen dritte Personen ins Mitleid gezogen hätten. Es erregt jederzeit Staunen und Bewunderung, wenn die bis zur Unverschämtheit gesteigerte Geistesgegenwart sich abmüht, eigene schmutzige Wäsche anderen aufzubringen, dazu aber den Schein zu verbreiten, daß alles in Ehren abgelaufen sei. So erzählt man sich, daß ein Fürst von berber Art mit seinem Sekretär in einem Fiaker am Graben in Wien gefahren sei. Aus Anlaß von Differenzen warf nun der Fürst seinen Sekretär beim Wagenschlage auf die Gasse hinaus. Der unsanft Hinauspedirte war aber gefaßt genug, sich zu verbeugen und sich mit der lächelndsten Mine zu empfehlen. Diese esquisste Höflichkeit verfestete den Fürsten in Staunen, und das Publikum in Irrthum.

Etwas ähnliches geschah nun aus Anlaß dieses Sendschreibens auch hier in Semlin Während nämlich darin „einem Vater der Stadt“ also ganz einfach gesagt, einem Gemeinderathe das eben nicht schmeichelhafte Lob erteilt wird, daß er für die Armen mit Wort, für sich aber mit That sorgt, indem er sich 6 Klaster um die doppelte Waldtare beschaffen läßt, geht dieser Herr zu einer von uns allen geachteten Person, die kein Gemeinderath ist, auch niemals war, und sucht zu beweisen, daß mit den bezeichneten Worten nur sie gemeint sein kann.

Mein erster Herr Stadtverordneter! Sie allein waren damit gemeint und nur aus Schonung waren die Ausdrücke unbestimmt gewählt. Von Ihnen wurde dieses öffentlich im Kaffehause und mit Nennung Ihres Namens erzählt und mit Rücksicht auf Ihr Vorleben, worin so viele Akte der Wohlthätigkeit, so viele Opfer für das allgemeine Beste, so viel Edelmuth verzeichnet sind, mußte ich der Erzählung vollen Glauben beimessen. So viel für Sie bezüglich der von Ihnen mißverstandenen Worte, und ich würde jetzt aufhören können, wenn Sie nicht in der letzten Gemeinderathssitzung diesen Gegenstand zur Sprache gebracht und Ansichten aufgestellt hätten, zu deren Verbreitung ich beitragen will. Wir haben von Ihnen schon öfters in und außer dem Gemeinderathe Behauptungen gehört, die in uns Lachen erregen mußten, sobald wir den Sinn derselben ergründet, was wohl in den seltensten Fällen gelingt. Aber Ihre Behauptung, daß die Gerichte nur ehrliche Leute aburtheilen, für den Schreiber des „Sendschreibens“ dagegen nur der „Waffenmeister“ der Richter sei, übertrifft alles von Ihnen bisher in diesem Genre Geleistete. Da dürften selbst Ihre Freunde um Ihren Verstand Besorgniß fassen, für mich aber sind Sie nur ein Gegenstand des Mitleids geworden.

Demjenigen Herrn, der ungerufen, weil nicht angegriffen, bei dieser Gelegenheit den Ausspruch gethan, daß nur ein Schurke der Verfasser des „Sendschreibens“ sei, zur Beherzigung, daß er, der sich durch Freigebigkeit noch niemals ausgezeichnet, auch mit diesem Titel sparsamer umgehen solle, denn meines Wissens hat er nur Einen zur Verfügung, und diesen soll er besser

für sich behalten, sonst könnte es sich ereignen, daß er namenlos in der Welt herumlaufen müßte; eine Fatalität, die ihn doppelt trifft, nachdem dieser ihm ureigene Begriff pastigrafisch schon fixirt sein dürfte.

So viel zur Abwehr gegen Leute, die keine Zusammenkunft vorübergehen lassen können, ohne über Abwesende, vorzugsweise über den Verfasser ehrabschneiderisch zu schimpfen, die aber gleich Gift und Geifer nach allen Seiten spritzen, wenn man ihnen ihre Gebrechen bloßlegt.

Nicht wird das nicht abhalten auch fernershin mit Schonung der Personen, deren moralische Gebrechen, nach dem Grundsatz „ridendo castigare mores“ zum Gegenstande der Kritik zu nehmen und lächerlich zu machen, denn schon Horaz sagt:

„Schneller erlernt man ja stets und behält auch lieber was spottend.

Einer gesagt, als was er gelobt und mit Ehrfurcht gebilligt.“

Der Verfasser des „Sendschreibens.“

Учитељ и — панзија.

Надам се да ће ми штовано уредништво „Зем. Гласника“ уступити мало места у свом цењ. листу овим неколиким редцима.

Сви знамо да и животиња и биље на одређеним местима и у одређено време морају од човека добијати све што им је развитку органском нужно, да бујица, правилнија, лепша и плоднија постану. Та припомаћ животињи и растињу од стране човечије пружена зове се нега. Па и човек је у доба детињства налик на растиње и животињу а у неком погледу још и много несавршенији од ове последње. Нејаком детенцету је необходимо и преко нужна помоћ старији и одраслији; нужна му је нега, изобразбе и васпитање све док до свог зрелијег узраста не дође, да самостално у свет поузданом ногом крочити може. Да и не речем ко су то, што му своју негу и васпитање пружају, свако ће лако знати да су то 1. родитељи, као природни васпитатељи и 2. учитељи, као људи који се једино том позиву, учитељству и васпитатељству посветише.

Док дете у седму годину узраста свог ступи већ га родитељи воде свом заменику и овом га предају да га по законима природе а на основу својим учењем задобивених начела и у даљим данима младога жића руководи и свему што је лепо, благородно, узвишено, нужно и корисно обучи, како не би у врлим годинама крочивши једном на стазу практичног живота стао и освртао се незнајући како и где да са суграђанима свој опстанак нађе. Из тога наведеног види се јасно да је учитељско звање истина тежобно али и веома важно, јер укратко речено из руку учитељских очекује мати црква временом добре и побожне ришћане, држава мирне и верне грађане, народност свесне и родољубиве синове а опће друштво човечанско умне и племените суграђане.

Према тој важности учитељског звања и општине се у појединим местима заузвимљу да своје школе по потреби рашире и са што бољим за свој позив приправним људма снабдеју не жалећи ни огромнијих материјалних жртава цели тој привети, са којима се учитељу опстанак осигурава, али — докле?

Зайста тугаљиво на ипак праведно и на дневном реду стојеће питање ставих; жалосно је и јадно — наравски по учитеље — што на њега у одговор добијамо:

Учитељу се дотле опстанак осигурава, док је телесно и душевно потпуно здрав те својој дуж-

ности одговарати може, дакле дов службовати може. Но ако кад (по несрећи) или старосћу или бољетицом каквом изнурен ослаби те више свој посао отпраљвати у стању не буде, онда — онда му је слободно умрети или чекати, да му гаврани раву доносе, јер ретке су те општине, које мировину својим учитељима дају, ма ови и кров дуже година само у оној општини службовали, где их је и немоћ стигла. Ако ли се где таквом беднику неко парче помоћи и пружи, с тим му се указује само милост од стране дотичне општине учињена, а не праведна награда за многогодишњи труд његов, што га је васпитавајући и изобразјајући неколико нараштаја полагао.

Ето тако стојимо са учитељском панзијом по свуда и само мали и врло ретки се изузетци нађу.

И баш то, што је учитељ у случају душевне и телесне немоћи слепој судбини туђег милосрђа остављен, што општина у том погледу никакве обавезности према тим бедницима нема, и што и сам § 28. саборских закључака донесених на еписком народном конгресу од 1864. год. а уређених, допуњених и промењених највишм санкцијом од 10. Августа 1868. год. (види Школски Лист бр. 20. о. г.) гласи: „За панзије учитеља и за помоћ њихових удовица и сирота завешће се један општи фонд, ва који је специјалан план израђен,“ и тим нам у духу још сасма непознат и неизвештан, даде ми повода да се запитам: да ли би могла браћа земунски учитељи сами себи панзију, колику толику, створити? —

Ја држим да би и усуђујем се свој предлог учинити, у следећем:

1. Частита општина Земунска повисила је ове године плаћу својим учитељима и како су учитељи у Земуну поготово сви (засада) неженати и још их врпца „житејских попеченија“ јако не стеже, могли би лако од своје плаће уштедјивши неки проценат месечно на страну остављати и редовно сви у овдашњу штедионицу на ту сврху улагати.

2. Учитељи се и овде као и свуда заједно са школском децом употребљују као суделујуће особе при сахраани и опеку у Христу умрле браће. За тај труд има се учитељима, у договору ових са црквеним туторима, наравно награда одредити бар толика, колика већ по свим местима еписким постоји — јер бесплатна сарадња при поменутих приликама не спада никако у прописану дужност учитељску — и сав отуда долазећи новац имао би се опет у штедионицу у име појединаких деловима на све земунске учитеље спадајуће мировине улагати.

3. Са парастосима ваљало би тако исто уредити.

4. Свако православно еписко место, као и ово, слави св. Саву као патрона школског и том приликом могао би се приход од држане „беседе“ тој цели жртвовати.

5. У нашем месту постоји „Певачка Задруга“, а постизавању њене цели врло би одговарало, кад би и чланови исте договорно са учитељима, једну вацредну „беседу“ преко године у корист остварања у речи стојеће цели, приредили. „Певачка Задруга“ ваљда нам не би већ и са гледишта човечности ово одрекла.

6. И сама пдем. општина имала би се најпоцизније умолити да нам и моралном и материјалном дарезљивосћу у том погледу рука помоћи буде.

Узимљући још и друге изворе у обзир, који би предузећу том као потпорањ служиле, мислим, да би тим начином „сачували беле новце за црне дане“. — Истина, да нам то не би никаква грдна помоћ била, али помоћ остаје помоћ, и ономе, који је ма у каквој мери откудогод прима, свагда му је, особито у данима беде и невоље, као врачак утеха добро дошла, јер се вели: „Које сит, гази мед ногама; а које гладан и горчина му је слатка,“ а еписка пословица каже: „Боље ишта него ништа!“

У Земуну, 8. Новембра 1868.

Ст. Л. Милашиновић,

учитељ 4. разреда.

Објава.

Подписани јавља да је радњу Англо-Угарске банке овде и у Београду одпочео. Препоручује се дакле:

- а) Са комисионим куповањем и продавањем земалских производа.
- б) Са давањем новаца на робу уз што повољније услове.
- в) Са дишконтмирањем.
- г) Са куповањем и продавањем дуката и најпосле још и
- д) Са другим солидним банкарским пословима.

Олакшице ради отворио сам *и-сарницу и у Панчеву у кући госи. Петра Николића* гди ће привремено сваког Четвртка господин Коста Поповић горе наведене послове вршити. **В. Васиљевић.**

Anzeige.

Der Unterzeichnete bringt zur Kenntniss, daß er die Geschäfte der Anglo-Hungarianbank sowohl hier als in Belgrad bereits begonnen hat, und empfiehlt sich:

- a) zu kommissionärem Ein- und Verkauf von Landesprodukten;
- b) zu Vorfußgeschäften auf Waaren zu den günstigsten Bedingungen;
- c) zum Escompte;
- d) zu Kauf- und Verkauf von Dufaten; endlich e) zu allen andern soliden Bankgeschäften.

Zur Bequemlichkeit meiner Geschäftsfreunde eröffnete ich in **Panesevo** ein Kontor im Hause des Herrn **Peter Nikolic**, wo Herr **Constantin Popovics** vorderhand jeden Donnerstag die bezüglichen Geschäfte besorgen wird. **B. Wasiljevits.**

У кући г. Јакова Хириша

у Земуну

налази се на продају сваке феле ћурчијског еспапа учињеног и пресног, по најјетинијој цени. Који жели таква еспапа или на мало или на велико купити, нека се изволи обратити на речену кућу, па ће се уверити, да ће добро послужен бити.

Anzeige.

Das hierortige Gast- und Einkehrhaus, nebst Herberge „zum Dampfschiff,“ an der Donau auf einem der frequentesten Plätzen (vor dem sich Sommers die elegante Schwimmschule des Herrn Schull befindet) bestehend aus: 1 großen Speisesaal, worin ein Billard, 9 Zimmer nebeneinander, dann 2 Küchen, 1 Speise- und 1 Dienstoff-Kammer, 1 Haus, 1 Roth-Keller, 1 hübscher Garten am Hause, nebst andern Bequemlichkeiten; ist vom 1. Mai 1869 an zu verpachten.

In diesen Localen ist überdies auch die Schießstätte des hiesigen Schützenvereines — welcher sich wöchentlich zweimal allda zu seinen Unterhaltungen versammelt — untergebracht. Alles Nähere beim gefertigten Eigenthümer zu erfragen.

Semlin, im November 1868.

Anton Lewi.

НА ЗНАЊЕ!

Подписани узима част да даје на знање, да се

ГЛАВНО СТОВАРИШТЕ

окрепљавајућег пића,

што је Његово благородије господин плем. Гомбош пронашао и које је са свију страна због свога добротворног дејства припознато и на гласу. код њега налази. С тога подписани позива поштовану публику, поглавито господу апотекаре и трговце, који то пиће већ продаје ради држе, или оно тек држати желе, нека се на подписаног обратити изволе, у кога се само главно стовариште налази.

Најглавније својство тог пића јест то, да ојачава желудац и нерви и да унапређује апетит. По том поправља штетне по здрављу последице од назеба и рђаве воде, као што окрепљава снагу оних који су слаби услед дуготрајуће болести какве. Најпосле поправља оно рђаве сокове и плајм у желуцу и цревима, уклони горчину из уста, па поврати здравље месо око зуба. Зато и јест добро средство против незгоде, што су за путнике скопчане са путовањем на мору.

Ово окрепљавајуће пиће продаје се у запечаћеним флашицама, са мотом и правилом снабденима.

Цена једној флашици 70 новчића.

У Земуну може се добити код г. Стефана Шула.

У Новом Саду код г. Франца Мозера.

У Суботици код г. Ј. Симоња.

У Бечу код апотекара г. А. Плебана, Стефансplatz Nro. 1.

У Букурешту код апотекара г. Риедорфера.

У Београду код г. Буковале и Мијовића.

За трговце знатно су попуштене цене.

С поштовањем

Лудвиг Варга,

у Пешти,

Јозефплац бр. 14, главни агенат прве угарске банштованске агенције.

A V I S !

Gefertigter beehrt sich hiermit die Anzeige zu machen, daß er die

Haupt-Niederlage

des von Seiner Hochwohlgeboren Herrn B. v. Gombos erfundenen, durch vielseitige Anerkennung und Belobung berühmt gewordenen

Stärkungs-Trankes

übernommen hat, und ersucht mithin das P. T. Publikum insbesondere die Herrn Apotheker und Kaufleute, welche bisher schon Niederlagen besaßen, wie auch jene, die solche künftighin errichten wollen, sich in dieser Beziehung einzig und allein an ihn zu wenden.

Insbondere ist der Stärkungs-Trank für Magen- und Nervenstärkung, dann zur Förderung des Appetits vorzüglich geeignet, dann pflegt er alle Folgen von Verkühlung und Gebrauch des schlechten Wassers zu paralytisiren und verhilft den Reconvalescenten zur schnellen Wiedererlangung der durch lange Krankheiten verlohrenen Kräfte; endlich erzeugt er gute Säfte und schützt vor Verschleimungen des Magens und der Gedärme, vertreibt die Bitterkeit im Gaumen, verleiht dem blaß gewordenen, von Fäulniß bedrohten Zahnfleisch die erwünschte Frische und Röthe; endlich schützt er die Seereisenden gegen die bekannten Unannehmlichkeiten der Seereise.

Der Stärkungs-Trank ist in gesiegelt, mit Devise und Gebrauchsanweisung versehenen Fläschchen zu haben.

Ein Fläschchen 70 Kr.In **Semlin** beim Herrn **Stefan Schull.**

In Neusatz beim Herrn Franz Moser.

In Maria Theresiopel beim Herrn J. Simony

In Wien beim Herrn A. Pleban, Apotheker, Stefansplatz Nr 1.

In Bukarest beim Herrn Risidorfer, Apotheker.

In Belgrad bei den Herren Buccovala & Mijovits.

Wiederverkäufer erhalten einen angemessenen Rabatt.

Achtungsvoll

Ludwig Varga,

Pest,

Jozsefplatz Nr. 14, Haupt-Agent der 1. ung Gartenbau-Agentur.

Круна и мирта.

Историјска приповест.

(Наставак)

Краљ га ухвати за руку и сватром је притисне у своје, а у себи помисли: овај човек много пре Маргарету заслужује, него ја!

— На послетку — настави Зерињи — Маргарета ме је ево до влашке границе испратила и свагда, кадгод од дужности за један час ослобођен будем, могу јој отићи и загрлити је. — Него молим те, Владиславе води ме краљу, имам му нешто врло важно да саопштим, шчиме оклевати не смем.

Краљ се промене, уступи три корака натраг на мирно и с важном шћу рекне:

— Дакле говори, ево краљ је пред тобом!

Владислав ове речи с тако важном шћу изговори, да се Зерињи и нехотице збуни и изненади. Но за један тренутак насмеши се и рекне:

— Истина само сам једаред опазио краља де јаше, али ако се не варам — заиста много на тебе личи.

— Зерињи! ја сам краљ Владислав.

— Али и Владислав, је ли?

— То сад нисам! — одговори му краљ тихо — сад пред тобом краљ стоји.

У тај пар уђе један дворанин, поклони се дубоко пред краља и пријави војводу Јована Хуњади-у.

— Дакле онај Владислав и краљ, то је једна особа! премишљаше Зерињи изненађен.

Хуњади уђе унутра и с високоштовањем поклони се пред Владислава, за тим се окрене младићу и изненађен упита:

— Шта ће то да значи младићу, откуд ви овде? Ја сам издао налог да са једним оделењем пред главном војском идете.

— Па то и јесте једини узрок што ме овде видите. Ја сам баш овог часа са истим оделењем стигао. Кад смо пошли, било нас је до триста момака, а сад нас је само педесет. Проклето издајство са свију страна опкољава нас. Султана Амурата нема више у Анатолији; он је већ о свему извештен шта се код нас догађа. Са противником својим, Огли — Караманом мир је утврдио, а ратне лађе Млећана и Ђеноваца, што му затвараху пут на Дарданелима, пустише га с војском у Европу и то за неколико парчади проклета злата. Грчки краљ ни помакао се

није да га заустави. — Ето, тако нас срамно обмануше ти помоћници наши. Султан са својом грдном војском већ је ту. Један сахат одавде утаборио се. По подне сукобимо се случајно са једним оделењем турске војске. Ови нас узбију а ми се разбегнемо и дођемо овамо.

— Дакле тако! повиче Хуњади. Али ништа осетиће ти пријатељи наши што нас издајством почастеше. Сад смо сами себи остављени, да сопственим мачем себе закриљујемо.

— Ослонимо се на Бога! рече краљ сасвим мирно.

— Добро: дакле ослонимо се на Бога! Та ми смо се давно само на Бога ослањали. Наш сироти народ и не зна друго до само: ослонимо се на Бога — прихвати Зерињи.

При заруђеној вечери могло се видети из далека, де се по пољани султанови шатори просули.

Краљ скупио главаре и дуго у ноћи саветоваше се шћима.

Закључи се да се сутра у одсудан бој упуште.

IV.

Освану и 10. Новембар год. 1444.

Краљ беше необично замишљен. Одважи се да сам у бој иде. Хуњади-у некако за руком испадне те га одврати од те намере; неко га склони да се са неколико момака пошне на неки брежуљак, одакле ће цео бој моћи видети.

Први зраци излазећег сунца затекли су угарску војску у убојном реду. Вође и заповедници трче на све стране на коњима и издају заповест војсци.

Султан Амурат сву је војску уздуж наместио.

Одједаред се сав ваздух страховито покрену. Заставе у рукама стегоноша лепришаху се по узрујаном ваздуху. За један тренут и страховита се бура подиже. Дрва по шуми превијаху се као шибљике. По граду сви кровови откривени. Са врхова узаних мунарета падаху трептећи полумесеци; таласи оближње воде колебаху се као помамни, те се борише са бесом силног олуја.

По табору заставе на парчад издеране. Саме крпе висеше о дрвету.

Неколико тренута трајаше тај бесни вијор и за час крене се даље. За њим се чуо само брујећи одјек.

Земља се задрма под ногама обе војске.

Сва лица пребледе, а очи к небу подигоше.

Неколико минута трајаше земљотрес. — У том се зачу глас убојни труба обе војске.

Султан није чекао да Угри први ударе. Са 15.000 момака одабране војске заподене бој. Букну страшна борба. За један сахат два пут сузбије Хуњади турску војску.

Разјарени султан сам је војском управљао.

Хуњади се јуначки држао и поново га узбије натраг. Убојни редови муеломана се препадну и два се крила збуне, окрену пете и нагну бегати. Само се још језгро турске војске одржало. По силовити нападај Хуњадових момака ослаби и ту заоставштину.

Краљ сматраше цео ток битке са свог брежуљка.

— Хвала Богу! — повиче овај, кад опази забуну у турској војсци — победа се ево смеши на нас.

— Мој краљу — рећиће неки пољски племић близо њега — зашто уступаш Хуњади-у лавров венцац, кад га можеш сам ти на твоје чело метути. Он је сујетан, за то те није ни пустио да идеш у бој. Сву славу, коју победа доноси, самом ће себи приписати и ником више.

Краља обузе младићка ватра, а још више жудња за славом; истргне мач из бедрица на повиче:

— На ноге дакле! Похитајмо да и ми нешто славе уграбимо, која нам је већ осигурана. Замном јунаци!

За тим ободу свог жерава и журне у бојну вреву.

Један део турске војске са свим се у бегство дао, за којима су угарски војници с веселим уклицима јурили.

То млоштво што је бегало, повуче за собом и самог султана. Овај стицнуо мач у песницу па свуда око себе сопствене војнике сеће. Ништа није видео ни чуо. Као бесан јурио је не знајући ни сам куда.

Ђуприди-папа ухвати за вођицу султановог коња и заустави га. Лице му је осветом и бесом горило, па повиче:

— Сам Алах нека те казни, кад хотимице свој народ упропашћујеш и твојим бегством војсци одважност убијаш. Сад долазе Јаничари, најодабранија твоја војска. Још није све изгубљено. Алах не ће оставити своје верне синове; он ће бесне ђауре казнити и упропастити.

Амурат је чуо ове речи свог верног слуге. Усне му од беса дрктаху. Осврне се и види де један део његове војске суноврат бега, како их непријатељи с укликом гоне и секу. У истом тренутку опази и краља како истрже мач из бедрица, како га нестаде са бре-

жуљка па се изгуби међ кржаве борбе.

Као бесомучан сву доламу поцепана, извади уговор сегединског мира, прегледи га закрвављеним очима, па опазивши потпис краљев сав се запенуши и повиче:

— Боже Ришћана! сад посведочи да си праведан, те казни издајника, који ти лажном заклетвом свето име срамоти!

За тим заповеди да се исти уговор, на коме краљев печат ударен беше, на једну дугачку мотку привеже тако, да га сва војска видети може.

Један део угарске војске толико се осмелио, да су многи чак у турски табор упадали и мртавце пљачкали; сами заповедници оделења презираху већ наредбе Хуњадијеве и почеше сваки по својој ћуди радити.

Владика варадински остави положај свој, ког му је Хуњади назначио, па потрчи за непријатељем; али на скоро наиђе на отпор, који га на неко језеро нагони.

То беше почетак несреће за Угре.

Пропадет владичина и његове војске употреби непријатељ за згоду, те им сво лево крило униште, а Караз-бег нападне на десно. Али отпор Хуњадови јунака беше толико снажан те и овог пута одбије нападај непријатеља од себе, у коме сам Караз-бег главом плати.

Сад се Јаничари упусте у битку, који одморни беху и сасвим други правац битци даду. Снага угарски бораца поче слабити. Многи јунаци већ у крви огрезаше. Мало час победом опојена војска сад се устрави.

Светлуцајући сребрни шлем краљев далеко се из војске видео. У битци се храбро држао и с мачем у руци читаво брдашце од непријатеља начини. У ватри својој није ни опазео несрећу, која Угрима прети; није ни осетио да је од главне војске оцепљен и опкољен од беснећи непријатеља.

Опасност беше највећа кад тек Зерињи опази јадно стање краљево.

— Опасност је грдна — повиче овај — ми смо од наши са свим одвојени. Краљу! гледај те избављај себе, не губи ни једног тренутка.

Владислав погледи око себе. Мач му се пушио од душманске крви; он га завитла око себе па са свим мирно рече:

— Кад је тако, а оно гледајмо да их скупо стане наш живот!

— Немој краљу! — одговори Зерињи — чувај живот за отацтво.

Још није све пропало. Ми смо једнаког стаса, променимо одело. Мене за цело нико познати неће. На послетку ако и умрем, бар ти избављај живот свој.

Краљ му се приближи па му шапне:

— А Маргарета? —

Зерињи се мало намргоди па рече:

— Зар Маргарета више вреди од отацства?

У том часу долети једна стрела и забоду се у груди краљевом жераву. Коњ се заљуља и падне. Краљ се дочека на ногама и даље се пешице бранио. Војници његови опколе га одасвуд и закриљаваху га.

— Спаси живот, бежи за времена! — заори се са више страна.

— Тако је господару! — повиче Зерињи одважно. — Али кад већ једна жртва мора пасти, нек нема ни мене.

Угри су већ са свију страна битку изгубили.

Десно крило беше са свим пропало. Многим јунацима истече крв, те ослабише.

Сам се Хуњади још борио као рањени лав. Још му једаред пође за руком да војску у реду одржи. Али сад је све у залуд. Турека војска, која у султановим очима сузе и беснило опазе, из све снаге нападне на Угре.

Најжешће навале на краљеве браниоце. Најодважнији беху око краља. Ту се очајно борило.

Међу тим и Хуњади чује за ову несрећу. У часу долети са својим најодважнијим борцима краљу у помоћ.

— Де је краљ?! — зачу се са свију страна.

Али нико не знаде казати. Војници који се шњиме заједно борили, сви погибаше.

Хуњади допре до сами чувара краљеви.

— Де је краљ? — повиче плашљиво.

У тим фијукне стрела и забоду се у груди стегоноше Стевана Батори у груди. Стари ратник стропошта се и једва изговори:

— Краљ је — преобучен — утекао . . .

На неколико корака одавде место је де се краљ борио. На једном брежуљку леже племићи, што за краља живот изгубише.

На другој страни поред једног богато заузданог коња, који баш краљев беше, лежао је један стар војник. Овај Хуњади-а позна, дигне се мало и крчећи рече:

— Краља нема више, видео сам га свог крвавог де паде, он је погинуо. . . .

У тај мах зачује се усклик у турској војсци. На једној дугачкој мотци беше једна глава забодена. На њој стајаше сребрни шлем. Силни се Тудци скупили око те главе и весело усклицавају.

— Еј, тешко нама, оно је глава нашег краља! — повиче Хуњади, а сузе му потеку на очију.

(Свршиће се.)

„Пастиру“ и његовом уреднику.

Код нас постоје две сорте списатеља. Једна сорта списатеља пише једино ради тога, да својим умним радом обавештава осталу браћу своју, која чаме у тами и незнању. Истина је, да таквих раденика на умном пољу у садашње време код нас врло је мало; но колико их има у сваком случају, они заслужују дубоког поштовања од сваког поштењог човека. Друга пак сорта књижевника пише и издаје листове и журнале, не зато, да људма допринесе какве суштаствене користи, него једино само ради своје материјалне користи, па имао ко вајду од тога што они пишу, или немао, то се њи слабо тиче. Главно је новац, а они који држе њихов лист, могу се задовољити свакојаким шљамом и ђубретом. Таквих се правила придржава ова последња сорта књижевника, која саставља код нас готово већину, и којој у мал не припада и наш „протојерејствујући“ редактор „Пастира“. Његов досадањи „Пастир“ и сва „писанија“ коју је он нама досада донео, кад их човек с научног гледишта измери и оцени нису ништа друго до један „шљам“ покупљен већином изностраног лаборанта тајанствене руске духовне књижевности. Да је ово права истина, коју смо ми исказали, односно „Пастира“ и његовог уредника, о томе ће се моћи сваки уверити, који је иоле имао стрпљења те прочитао све бројеве тог листа од првог до последњег. Но да не идемо тако далеко у прошлост „давно било па се заборавило.“ Узмимо предпоследње бројеве „Пастира“ 39. и 40. па разгледајмо шта се у њима наоди? Између осталог увршћен је и одговор на чланак „Духовна просвета у Србији“ који је печатан у „Земунском Гласнику“ броју 47.

Прочитавши тај одговор, а ваљда га је писао сам г. Уредник, искрено кажемо, да је он на нас, који

писмо интересирани тим делом, произвео vrlo непријатан упечаток. Ми смо се дивили и чудили, да један учени човек, професор Богословља, протојереј и редактор духовног листа, који је свршио више духовне науке у Русији такав рад може увршћивати и пушћати га на јавност!! Ми смо се надали, да ће он недирајући ни у чију личност с паметним разлозима ударати на саму ствар и обарати је. Међутим из његовог одговора видимо, да се он већином у свему слаже са непознатим писцем и у толико се само разликује од њега, што онај напада, а редактор брани „вишу надзорну власт“ и доказује, да она није крива, но нека друга споредна сила!! Да ли је сад крива у томе „надзорна власт“ или споредна сила, у то се ми не ћемо да упуштамо, време ће и прилика показати до кога је кривица. Ми ћемо се само обратити г. Уреднику с овим учтивим питањем: Која ли је то споредна сила, коју он спомиње у својој „Пастири“? Па да ли се и он не креташе са том споредном силом у њеној орбити, док она бејаше у снази? Да ли не служаше њој, и ревностно не припомагаше, да се та споредна сила лакше и удесије креће у општем механизму сила?? Сетите се само добро, па имајте као свећено лице, макар ако не више, а оно један драм части и поштења. Познавајући вас у пређашњим приликама, док бијаху „споредне силе“ па гледајући сада, како се размећете у „Пастири“ долазе нам на памет оне речи нашег пјесника:

„Ти глад а мачко на сланини масној
Неверна веро сваког господара
Нема ти пара!“

● беседи.

О последњој беседи наше певачке задруге добили смо ова два дописа.

„Многи господичић и госпођица отишли су с ове беседе с том утјехом, што су се добро провели, наслушали се лепе песама, а што је „најглавније“, што су се на сву мјеру наиграли. Но да се запитамо, да ли је ко на ову беседу дошао, да се боље упозна са врлинама народа свог, да боље провиди мане своје браће и оне путове, које нас суповрат у пропаст воде, па да гледамо да се поправимо? — Ако је то и дошао тога ради, тај за цело није имао прилике, да своју жељу испуни види. Или је ваљда у давању беседе циљ промашена, кад се заборавило на оно, што је по-

најглавније. Ја не ћу да се упуштам у описивање те цељи, јер држим да је наш брат Владан Ђорђевић пре годину две за цело сваког могао упознати са тежњом наших беседа и села, који је мало само стрпљења имао да га прочита. На послетку, некако се то може и опростити појединце Србима, али кад таква погрешка на једно цело друштво падне, онда чудно изгледа. Друштво ће ме разумети, шта хоћу с тим да кажем, а за цело да ће ми и то одобрити, да је у приређивању беседе доста главнијег изостављено, а више излишног уметнуто.

Ја нисам толико претеран да кажем, који коло не игра, тај није Србин; али кад већ не можемо да се игре отресемо, зашто не би још које коло у распоред уметнули, него и ово јединче, што је на челу распореда било, изгледа, као да је силом унутра дошло. Па зашто не би коју и србијанску уплели у тај распоред те би се тако мало по мало опростили, они „полака“ и „валцера“, што човеку мозак заврћу. Све од једаред не може се учинити, али лагано ајдемо само, па ћемо даље доћи. Но на овој приметио сам, да се не корача нит' брзо, нит' лагано напред.

Нисам толико упознат са околностима овог певачког друштва, али опет могу казати, да је у опште слабе енергије; јер нема бог зна колко година, од како постоји, па колко имаде у тој задруги, да су од почетка, како се друштво основало у њему остали. Сваки час имадемо нови чланова, а стари сваки дан све више нестају. Ово је знак да немамо сталне воље ни за шта, а тим самим хоћемо да осујетимо све оне лепе намере нашег г. короправитеља, које он са овим друштвом има, и да хоћемо, да му ојаловимо сав његов неуморан труд, кога тако неуморно полагаје. Похађање певачке школе да је слабо, то је и сам г. короправитељ признао јавно, а то је имао право, јер сваком је лако приметити, како с натегом иде.

После мислим, да би пробитачније било, да се за беседу увек један одбор изабере, који ће о беседи бригу водити; јер овако појединим људима уступити сво уређивање, чудно долази, и мора се човек још чудити, да то све један или два човека учинити могу.

Да је одбор нуждан, то ће сваки увидети из ове последње беседе. Нека се само чланови овог певачког друштва опомену, каква је кубура

с декламацијом била, да се до последњег дана готово није знало што ће се, ни ко ће декламовати; а у таким приликама тешко се тог посла и примити. За то г. декламатор још много већу похвалу и признање мора заслужити, што се у тако кратком времену, де није ни пробати могао своју декламацију, и толико показати могао . . .“

Ево и другог дописа:

„Како је овдашња „пев. задруга“ у прошлу недељу 10. о. м. своју трећу редовну „беседу“ давала, вредно је о њој две, три рећи.

Што је који народ на вишем ступњу изобраажења, тим мање има потребе старати се, да пронађе начин којим ће и оне још у народу находеће се мане да отклони. Код таковог школа и књижевност тај посао извршују. Али како се наш српски народ у ове сјетне народе још бројати не може, морадоше му синови све оно својеки обгрлити, где им се најмања прилика указује, да народу коју истинску науку, искрени и братски савет у погледу буди ког равњења изреку. Тако нам се и „беседе“ у старе заводе уврстише и по свим крајевима растуренога Срства опет држати почеше у тој цели да потпонажу цркву и школу будећи успавану свест народа и да му у виду савета и братинског договора у помоћ притеку. „Беседе“ имају дакле да просвећују народ и да му дижу занемарни друштвени живот.

Али програм ове наше „беседе“ сведочи, да се није горе реченој цели желело одговорити.

Са давањем „беседе“ не сме се и не треба никад на то ићи, да народ свој само са напретком једне струке уметности људске упознамо или, што је још горе, да га као госта са распоредом игара задовољимо. Ми имамо доста мане на себи којих би се отрести ваљало. А то би се постигло, кад би „беседа“ имала свој прави значај т. ј. кад би се одборници, који распоред стварају, увек постарали да и говору ком на „беседијној“ позорници места буде а да не заузме први део „беседе“ само „певанка“ а други „играшка“, која се (т. ј. „играшка“) на „беседи“ само као нека неизбежна нужда због злеуди околности још допекле трпети мора.

„Беседа“ је на опште задовољство одана, и дружина нам је пред многим браћом и неверцима, који су се у лепом броју стекли, заиста осветлала образ . . .“